

achteruitgang van de “waere religie” in de contribuerende gebieden hierin een rol, achteruitgang ingevolge een voorkeurbehandeling van protestantse predikanten en een minder goede behandeling van priesters en kloosterlingen, iets wat de zeer katholieke koning van Spanje zeker niet kon dulden.

Er dreigde ook nog een ander gevaar voor het centraal bestuur, namelijk de bevoorrading van de steden vanuit het platteland. Indien die bevoorrading volledig zou wegvallen, dan was uiteraard het gevaar niet denkbeeldig dat ook de steden, bedreigd met uithongering, zich noodgedwongen zouden moeten scharen aan de kant van het opstandige Noorden (de Republiek der Verenigde Provinciën werd slechts in 1648 - dus op het einde van de Tachtigjarige Oorlog - officieel door Spanje erkend en bleef al die tijd “een oproerig nest van rebellen, ketters en verraders”).

Voor het centraal bestuur was er nog een ander probleem van bevoorrading, met name de regelmatige toevoer van “verse” troepen en niet in het minst ook de (min of meer) regelmatige toevoer van “vers” geld. Dit was in beide gevallen hoofdzakelijk een kwestie van transport en reisroutes. Met de uitschakeling van de “onoverwinnelijke” Armada en met het wegvallen van de havens van Oostende en Kales was verder overzees transport vrijwel onmogelijk geworden en moest er dus dringend worden uitgezien naar een landroute. Die route bestond reeds enigszins, namelijk de reisroute die werd gebezigd voor vervoer van vrouwen en kinderen en voor hen die niet bestand waren tegen een ruwe zeereis. Maar dit ging niet over verharde wegen (de eerste “chaussées” werden pas gebouwd in de 18e eeuw, ten tijde van het Oostenrijks bewind) en struikrovers en bandieten vormden onderweg een bestendige bedreiging. Doch uit dit “karrespoor over berg en dal” ontstond noodgedwongen de “Spaanse route”, vanuit Genua, via Savoie, Franche-Comté en Lotharingen tot in de Spaanse Nederlanden. Een andere volgweg vertrok eveneens vanuit Genua, liep over Milaan en de Alpen, bereikte de Rijn bij Bregenz of in Waldshut en ging dan insgelijks verder over Lotharingen tot in de Nederlanden. Die andere route had vooral een praktisch nut: onderweg konden Duitse “landsknechten” en Zwitserse huurlingen geronseld worden, want het Spaans leger was (zoals toen ieder ander leger) een bont allegaartje, vooral samengesteld uit Spanjaarden, Italianen, Duitsers en Zwitsers. Meteen was dan ook het probleem van het geldtransport geregeld (wat toen, zoals ook nu nog, heel wat beveiliging vereiste), want de geldkoffers hadden op die manier een indrukwekkende militaire escorte!

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES :

- Queen Elizabeth
- Engelse troepen in opmars

VERBETERING

Op blz. 2009-136, onder de foto, lezen: “ziet men het westerstaketsel” i.p.v. “het nu afgebroken westerstaketsel”. Het is inderdaad het oosterstaketsel dat werd afgebroken! (met moeite zichtbaar op de foto).